

Αριθμ. Πρωτ. ΑΝΑΦΟΡΩΝ: 682
Ημερομ. Κατάθεσης: 29/11/2023

Αθήνα, 22 Νοεμβρίου 2023

ΑΝΑΦΟΡΑ

Προς τον κ. Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας

**ΘΕΜΑ: Ανεπαρκής η εφαρμογή του μοντέλου Εικονικού Συμψηφισμού
στις Ενεργειακές Κοινότητες**

Ο Βουλευτής Αιτωλοακαρνανίας, Μίλτος Ζαμπάρας, καταθέτει αναφορά προς τον κ. Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας σχετικά με κοινή επιστολή της Οργάνωσης Electra Energy και της Ένωσης Καταναλωτών- Η Ποιότητα της Ζωής (Ε.Κ.ΠΟΙ.ΖΩ.) προς τη Ρυθμιστική Αρχή Αποβλήτων Ενέργειας και Υδάτων (ΡΑΑΕΥ) και το ΥΠΕΝ στις 6/11/2023, αναφορικά με το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν εδώ και μεγάλο χρονικό διάστημα οι ενεργειακές κοινότητες και τα μέλη τους σε εθνικό επίπεδο, ως καταναλωτές, από τη μη εφαρμογή του μοντέλου του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού.

Ζητούν την άμεση παρέμβαση των ΡΑΑΕΥ και ΥΠΕΝ για την επίλυση του προβλήματος που έχει ανακύψει και οδηγεί, όπως αναφέρουν, στον εγκλωβισμό των μελών-καταναλωτών και στη μη βιωσιμότητα των ενεργειακών κοινοτήτων.

Επισυνάπτεται η επιστολή.

Παρακαλούμε να μας ενημερώσετε για τις ενέργειές σας

Ο Βουλευτής

Ζαμπάρας Μίλτος (Μιλτιάδης)

Θέμα: Ενεργειακές Κοινότητες: Εμπόδια στην Πρακτική Εφαρμογή της Ενεργειακής Δημοκρατίας

Ανεπαρκής Εφαρμογή του μοντέλου του Συλλογικού Εικονικού Συμψηφισμού

ΠΡΟΣ

1. Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας

-Υπουργό

κ. Θεόδωρο Σκυλακάκη

E-mail: secmin@ypen.gr info@ypen.gov.gr

-Υφυπουργό Περιβάλλοντος & Ενέργειας

κα. Αλεξάνδρα Σδούκου

E-mail: secdepmin.energy@ypen.gr

-Σύμβουλο Υφυπουργού Περιβάλλοντος & Ενέργειας

κ. Δημήτρη Κόλλια

E-mail: d.kollias@prv.ypeka.gr

2. ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ – ΡΑΕ

-Πρόεδρο

κ. Αθανάσιο Δαγούμα

-Αντιπρόεδρο

κ. Δημήτριο Ψυχογιό

Email: info@rae.gr, sereti@rae.gr

-Προϊσταμένη Διεύθυνσης Ρύθμισης

& Εποπτείας Αγορών Λιανικής και Προστασίας Καταναλωτών

κ. Ειρήνη Ιακωβίδου

Email: iacovidesi@rae.gr

Με την παρούσα επιστολή η Οργάνωση Electra Energy και η Ένωση Καταναλωτών - Η Ποιότητα Της Ζωής - Ε.Κ.ΠΟΙ.ΖΩ θα ήθελαν να σας θέσουν υπόψη ένα μείζον πρόβλημα που αντιμετωπίζουν εδώ και μεγάλο χρονικό διάστημα οι ενεργειακές κοινότητες και τα μέλη τους ως καταναλωτές στην Ελλάδα. Σε πολλές περιπτώσεις οι προμηθευτές ενέργειας, δρώντας μονομερώς, δεν εφαρμόζουν τις συμβάσεις εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού, όπως ορίζει η Υπουργική Απόφαση ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/15084/382 (ΦΕΚ 759Β/5.3.2019).

Ειδικότερα, το Άρθρο 5 (γ.) της εν λόγω Απόφασης ορίζει: "Ο συμψηφισμός διενεργείται στους εκκαθαριστικούς λογαριασμούς κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας που εκδίδει ο προμηθευτής για όλες τις συμψηφιζόμενες παροχές, βάσει πραγματικών δεδομένων καταμέτρησης που παρέχονται από τον αρμόδιο Διαχειριστή του δικτύου, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο."

Ως εκ τούτου, οι υποχρεώσεις προς τον Διαχειριστή του Δικτύου, αλλά και προς τον προμηθευτή ορίζονται ρητά και είναι οι πλέον αρμόδιοι να διεκπεραιώσουν τον συμψηφισμό. Οι αρμοδιότητες

αυτές προβλέπονται ξεκάθαρα και στις διμερείς συμβάσεις εικονικού ενεργειακού συμφητισμού που συνάπτει η ενεργειακή κοινότητα και ειδικότερα με: α) τον ΔΕΔΔΗΕ, και β) τον προμηθευτή, αντίστοιχα.

Το μοντέλο του εικονικού ενεργειακού συμφητισμού παραγωγής και κατανάλωσης ενέργειας μέσω των ενεργειακών κοινοτήτων προς τα μέλη τους για την κάλυψη ενεργειακών αναγκών αποτελεί ένα πρακτικό εργαλείο για τον εκδημοκρατισμό της ενεργειακής μετάβασης στη χώρα μας αλλά και στην Ευρώπη. Μέσω του συγκεκριμένου μοντέλου οι πολίτες μπορούν ουσιαστικά να “μηδενίσουν” τους λογαριασμούς ρεύματος, συμφητίζοντας όλη την καταναλισκόμενη ενέργειά τους, με το μερίδιο της παραγόμενης ενέργειας από κάποιο συλλογικό έργο ΑΠΕ. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του ΔΕΔΔΗΕ (Αύγουστος 2023), υπάρχουν 98 εν λειτουργία και υπό κατασκευή έργα ενεργειακού συμφητισμού από ενεργειακές κοινότητες. Η συνολική ισχύς των έργων ξεπερνάει τα 44MW με εν δυνάμει παραγωγή της τάξης των 65.000 MWh καθαρής και κοινοτικής ενέργειας ανα έτος και εν δυνάμει εξοικονόμηση σχεδόν 26.000 τόννων CO₂. Τα επενδεδυμένα κεφάλαια ανέρχονται σε 40 εκ. ευρώ. Αξίζει να τονιστεί ότι τα εν λόγω έργα στελεχώνονται από πολίτες/καταναλωτές - συχνά από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, Δήμους, και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίοι παρά τις ασφυκτικές οικονομικές συνθήκες που αντιμετωπίζουν, επενδύουν στην πράσινη ενέργεια αναμένοντας μία άμεση οικονομική ελάφρυνση στους λογαριασμούς τους (εντός 3 μηνών από την εκκίνηση λειτουργίας του έργου δηλαδή).

Τα κυριότερα προβλήματα και καταγγελίες που έχουμε λάβει είναι είναι:

- **Μη τήρηση των όρων των συμβάσεων από τους προμηθευτές ενέργειας:** Δεν τηρούνται οι όροι των συμβάσεων εικονικού ενεργειακού συμφητισμού που αφορούν στην εκκαθάριση απορροφηθείσας και εκχυθείσας ενέργειας σε κάθε εκκαθαριστικό λογαριασμό. Σε πολλές περιπτώσεις διαπιστώνεται ότι ακόμα και μετά το πέρας 14 μηνών δεν έχει διενεργηθεί εκκαθάριση.
- **Επικοινωνία:** Η επικοινωνία, τόσο με τον ΔΕΔΔΗΕ, όσο και με τους προμηθευτές είναι εξαιρετικά προβληματική. Ελλείπει κάποιου ειδικού τμήματος εξυπηρέτησης πελατών για τον συμφητισμό με καταρτισμένο προσωπικό, οι επικοινωνίες με τα μέλη/καταναλωτές είναι αποσπασματικές, χωρίς να διατηρείται κάποιο ιστορικό, και χωρίς κάποιο τρόπο διαχείρισης των επίσημων αναφορών/καταγγελιών, όπως ορίζει ο Κώδικας Προμήθειας Ηλεκτρικής Ενέργειας σε Πελάτες. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι οι ενεργειακές κοινότητες αποτελούνται από πολίτες οι οποίοι διατηρούν τα δικαιώματά τους ως καταναλωτές, όπως ορίζουν οι Ευρωπαϊκές Οδηγίες και η νομοθεσία για την προστασία του καταναλωτή. Ως εκ τούτου θα έπρεπε να εξυπηρετούνται χωρίς διακρίσεις, ιδιαίτερα χρονοβόρες διαδικασίες ή αδικαιολόγητους φραγμούς.

Οι κυριότερες επιπτώσεις που καταγράφονται στο πεδίο είναι:

- **Εγκλωβισμός μελών/καταναλωτών:** Μία ενεργειακή κοινότητα (και τα μέλη της) θα μπορούσε να καταγγείλει ή/και λύσει την σύμβαση συμφητισμού με τον επιλεγμένο προμηθευτή, αν οι όροι της σύμβασης δεν τηρούνται από τον τελευταίο. Όμως, η συσσώρευση μεγάλης ποσότητας μη-εκκαθαρισμένης παραγόμενης ενέργειας (ενώ

ταυτόχρονα η καταναλισκόμενη ενέργεια τιμολογείται κανονικά) δημιουργεί ένα καθεστώς ανασφάλειας και ασάφειας σχετικά με το αν η παραγόμενη ενέργεια θα χαθεί ή αν θα αποζημιωθεί οικονομικά το κάθε μέλος μεμονωμένα, με ποια διαδικασία και βάσει ποιου χρονοδιαγράμματος. Καθώς η διαδικασία και τα βήματα αποζημίωσης παραμένουν ασαφή, η κατάσταση αυτή οδηγεί σε σαφή εγκλωβισμό των καταναλωτών, ειδικά σε περιπτώσεις όπου η ποσότητα της μη εκκαθαρισμένης παραγόμενης ενέργειας είναι μεγάλη.

- **Οικονομικές προκλήσεις για τα μέλη:** Τα μέλη (κυρίως νοικοκυριά) έχουν χρηματοδοτήσει εξ ολοκλήρου την κατασκευή των έργων ΑΠΕ επιβαρύνοντας τον οικογενειακό προϋπολογισμό τους με ποσά που κατα μέσο όρο ανέρχονται στα 2.500-5.000 ευρώ. Παρότι σε πολλές περιπτώσεις έχουν παρέλθει δύο και τρία έτη από την αρχική επένδυση, τα οικονομικά οφέλη από τη μείωση των λογαριασμών δεν αποδίδονται ώστε να ξεκινήσει και η διαδικασία της απόσβεσης της επένδυσης. Εν αντιθέσει, τα νοικοκυριά συνεχίζουν να πληρώνουν λογαριασμούς, συχνά εγκλωβισμένα σε συμβόλαια με προμηθευτές με υψηλά τιμολόγια και πρακτικά χωρίς δυνατότητα αλλαγής όπως αναλύθηκε παραπάνω.
- **Βιωσιμότητα ενεργειακών κοινοτήτων:** Οι ενεργειακές κοινότητες έχουν υψηλά λειτουργικά έξοδα (λογιστικά βιβλία Γ κατηγορίας, έξοδα εσωτερικής διαχείρισης, τέλη επιτηδεύματος για έδρα και έργο ή έργα, έξοδα συντήρησης των έργων, ενοίκια, δαπάνες ασφάλισης κλπ). Καθ' ότι και τα έργα συμψηφισμού είναι μη εμπορικά, τα κεφάλαια για την κάλυψη των λειτουργικών εσόδων προέρχονται από ετήσιες συνδρομές των μελών τους, οι οποίες αποτελούν τμήμα του οικονομικού οφέλους που προκύπτει από τη μείωση των λογαριασμών. Λόγω του γεγονότος ότι, στις περισσότερες περιπτώσεις δεν εφαρμόζεται ο συμψηφισμός τα μέλη αδυνατούν να καταβάλουν τις συνδρομές, με αποτέλεσμα οι ενεργειακές κοινότητες να αντιμετωπίζουν σοβαρότατα προβλήματα βιωσιμότητας.
- **Εσωτερική λειτουργία:** Στις περισσότερες περιπτώσεις, λόγω των παραπάνω ζητημάτων, δημιουργείται εσωστρέφεια, κρίση εμπιστοσύνης, και προβλήματα εσωτερικής διαχείρισης. Η πλειονότητα των μελών έχει περιορισμένη γνώση για τον ρόλο και τις ευθύνες του ΔΕΔΔΗΕ και των παρόχων και η αναζήτηση ευθυνών για τη μη εφαρμογή του συμψηφισμού επικεντρώνεται εσωτερικά στην ενεργειακή κοινότητα.
- **Καταπολέμηση ενεργειακής ένδειας:** Η καταπολέμηση της ενεργειακής ένδειας μέσω του ενεργειακού συμψηφισμού αποτελεί θεμελιώδη σκοπό των ενεργειακών κοινοτήτων. Στις περισσότερες περιπτώσεις η ενταξη ευάλωτων νοικοκυριών δεν είναι εφικτή λόγω της μη εφαρμογής του συμψηφισμού.

Ο συνδυασμός των παραπάνω έχει πολλαπλές αρνητικές επιπτώσεις τόσο στη φύση όσο και στον θεσμό των ενεργειακών κοινοτήτων και μάλιστα στην πιο κοινωνικά ωφέλιμη εκδοχή του: Αυτή της προστασίας των καταναλωτών (με έμφαση στους πιο ευάλωτους) από το υψηλό

ενεργειακό κόστος μέσω των μη-εμπορικών και μη-κερδοσκοπικών έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού.

Είναι αξιοσημείωτο να αναφερθεί ότι, εν μέσω μιας γενικευμένης οικονομικής κρίσης, το 2022, 95,3 εκατομμύρια πολίτες (21,6% του πληθυσμού της ΕΕ, επομένως 1 στους 5) διέτρεχε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφηκαν στη Ρουμανία (34,4%), Βουλγαρία (32,2%), Ελλάδα (26,3%), Λετονία και Ισπανία¹.

Σε πρόσφατη έρευνα της Ε.Κ.ΠΟΙ.ΖΩ.² με σκοπό τη χαρτογράφηση των ενεργειακών αναγκών των νοικοκυριών στην Απτική, περίπου τα μισά νοικοκυριά αναφέρουν ότι δεν μπορούν να διατηρήσουν τα σπίτια τους επαρκώς ζεστά ή δροσερά, ενώ το 80% των νοικοκυριών έχουν περιορίσει τη χρήση ηλεκτρικής ενέργειας, περισσότερο δε από το 75% τη χρήση θέρμανσης και περίπου το 50% τη χρήση ζεστού νερού για να μπορούν να πληρώσουν τους λογαριασμούς ενέργειας τους τελευταίους 12 μήνες.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρόσφατα έχει προβεί σε μία σειρά συστάσεων³ σχετικά με την ενεργειακή φτώχεια και την προστασία των καταναλωτών ενέργειας, ιδίως των ευάλωτων και ενισχύει τη δέσμευσή της να διασφαλίσει μια δίκαιη και ισότιμη για όλους μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας. Ειδικότερα, ορίζει ορθές πρακτικές για διαρθρωτικές βελτιώσεις, τις οποίες μπορούν να εφαρμόσουν τα κράτη- μέλη για να αντιμετωπίσουν τα βαθύτερα αίτια της ενεργειακής φτώχειας, όπως είναι μεταξύ άλλων η παροχή σαφών πληροφοριών σχετικά με τους λογαριασμούς ενέργειας και τις πρακτικές εξοικονόμησης ενέργειας, καθώς και η ενθάρρυνση των πολιτών να ενταχθούν σε ενεργειακές κοινότητες ή να στραφούν στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι:

- Το Άρθρο 22(1) "Κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας", της Οδηγίας για τις ΑΠΕ ορίζει πως "Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι τελικοί πελάτες, ιδίως οι οικιακοί, έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν σε κοινότητα ανανεώσιμης ενέργειας **διατηρώντας παράλληλα τα δικαιώματα ή τις υποχρεώσεις που έχουν ως τελικοί πελάτες, και χωρίς να υπόκεινται σε όρους ή διαδικασίες που δεν αιτιολογούνται ή εισάγουν διακρίσεις**"
- Η Αναθεώρηση του Κανονισμού της ΕΕ για την Εσωτερική Αγορά Ηλεκτρικής Ενέργειας, η οποία βρίσκεται στα τελικά στάδια διαπραγματεύσεων από το Συμβούλιο, την Επιτροπή, και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, προβλέπει την ριζική επέκταση του μοντέλου του διαμοιρασμού ενέργειας (energy sharing) από τους πολίτες, το οποίο θα επιτευχθεί με την συμβολή των διαχειριστών δικτύων, και των προμηθευτών.
- Στην σύσταση (ΕΕ) 2023/2407 της 20ής Οκτωβρίου 2023 σχετικά με την ενεργειακή φτώχεια, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τονίζει πως "Τα συστήματα συλλογικής ιδιοκατανάλωσης μπορούν να ξεπεράσουν την περιορισμένη ικανότητα των **ενεργειακά φτωχών νοικοκυριών να έχουν πρόσβαση σε ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές και**

¹ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_mdes01/default/map?lang=en

² Εδώ.

³ https://energy.ec.europa.eu/news/commission-publishes-recommendations-tackle-energy-poverty-across-eu-2023-10-23_en

να καθίστανται ενεργά ως καταναλωτές και συγχρόνως παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας («παραγωγοί-καταναλωτές»)"

- Ο στόχος του ΕΣΕΚ (2019) για έργα (συλλογικής) ιδιοκατανάλωσης ανέρχεται σε 500MW (και αναμένεται να αυξηθεί στο Αναθεωρημένο ΕΣΕΚ του 2024)

Η Electra Energy και η Ε.Κ.ΠΟΙ.ΖΩ. ζητούμε την άμεση παρέμβαση του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και της Ρυθμιστικής Αρχής Αποβλήτων, Ενέργειας και Υδάτων (ΡΑΑΕΥ), προκειμένου να διασφαλιστεί η απρόσκοπτη εφαρμογή του νομικού και ρυθμιστικού πλαισίου του εικονικού ενεργειακού συμφηφισμού και η τήρηση των νομικά κατοχυρωμένων υποχρεώσεων όπως απορρέουν από τις σχετικές συμβάσεις εικονικού συμφηφισμού. Οποιαδήποτε περαιτέρω καθυστέρηση θα οδηγήσει σε ακόμη μεγαλύτερη και δυσβάσταχτη οικονομική επιβάρυνση εκατοντάδων νοικοκυριών, και δη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, που αναμένουν την άμεση οικονομική ελάφρυνση από τα επενδεδυμένα κεφάλαιά τους.

Εν κατακλείδι, θα θέλαμε να τονίσουμε ότι, η προστασία του καταναλωτή προς μία ποιοτικότερη ενεργειακή διαβίωση, με κύριο γνώμονα το σεβασμό στις ανάγκες του, αλλά και η ευαισθητοποίηση και ενεργοποίησή του, είναι το κλειδί για την επιθυμητή αλλαγή στην ενεργειακή πρόκληση και στην αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας ως διακύβευμα της Πολιτείας. Σε εθνικό επίπεδο, η άρση στρεβλώσεων στην αγορά ενέργειας και η μετάβαση στην καθαρή ενέργεια με ισορροπημένο τρόπο, αποτελούν μια σύνθετη πρόκληση, που η επίλυσή της συνιστά επιτακτική ανάγκη και όχι επιλογή.

Παραμένουμε στη διάθεσή σας.

Για την Electra Energy

Δημήτρης Κιτσικόπουλος

Για την Ε.Κ.ΠΟΙ.ΖΩ.

Παναγιώτα Καλαποθαράκου
Νομικός
Πρόεδρος Ε.Κ.ΠΟΙ.ΖΩ.